

ANALIZA

amendamentului formulat de deputatul Igor Chiriac la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional) (inițiativa legislativă nr.197 din 21.06.2023)

SUMAR

* * *

La data de 26.07.20223 deputatul Igor Chiriac a formulat un amendament la proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional), inițiativa legislativă nr.197 din 21.06.2023, care urmează a fi dezbătut și votat în lectură finală la 31.07.2023. Dincolo de faptul că amendamentul din punct de vedere al procedurii de legiferare a fost formulat cu întârziere, acesta își propune să modifice însăși substanța competențelor Procuraturii Anticorupție prin anularea rolurilor ei de conducere și control asupra urmăririi penale, exercitate de CNA. Astfel, amendamentul propune ca prerogativa conducerii urmăririi penale în cauzele date în competența organului de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție să fie efectuată de către procuratura în raza teritorială a căreia este amplasată subdiviziunea teritorială a Centrului Național Anticorupție. Propunerea e mai mult decât stranie în condițiile în care la 14.04.2023, același Parlament a votat Legea nr. 83 pentru modificarea unor acte normative și care abia urmează să intre în vigoare la data de 02.08.2023 a cărui scop principal era delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt. Or, în condițiile în care Legea 83 urmează să intre în vigoare abia la data de 02.08.2023, e inexplicabil de ce se urmărește anihilarea efectelor ei. Astfel, în perspectiva aprobării amendamentului, CNA va deveni cel mai important organ de urmărire penală din țară și asupra căruia vor exista pârgii ineficiente de control și supraveghere.

* * *

La data de 06 decembrie 2021 Parlamentul a adoptat Legea nr. 211 pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia. Astfel, unul din obiectivele Planului de acțiuni se referă la limitarea competențelor Procuraturii Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție de nivel înalt și restructurarea Centrului Național Anticorupție (în continuare – CNA). Deși, reformarea Procuraturii Anticorupție urma să se producă încă în 2022, abia în 2023 intențiile legislativului au prins contur. În acest sens, pentru 31 iulie 2023 este programată examinarea, în a 2-a lectură, a proiectului de lege nr. 197 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și Codului contravențional). Deși textul inițial al proiectului amintit nici nu se referea la reformarea competențelor Procuraturii Anticorupție, în proximitatea ședinței și anume la data de 26.07.2023 a fost înregistrat un amendament care își propune să completeze „omisiunea” de restructurare a acestei instituții. Amendamentul ridică nu numai grave întrebări de conținut, dar și de procedură. Or, art. 65 alin. (2) din Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, nr. 797 din 1996, prevede că în cadrul pregătirii proiectului de lege pentru dezbateră în a doua lectură, deputații, comisiile permanente și fracțiunile parlamentare pot prezenta amendamente comisiei sesizate în fond *în termen de 10 zile de la data aprobării proiectului în primă lectură*. Amintim că proiectul vizat a fost adoptat în primă lectură la data de 23.06.2023, ceea ce presupune că termenul-limită de formularea a amendamentelor a expirat la data de **03.07.2023**. Din [sinteza obiecțiilor și propunerilor formulate în ședința din 23.06.2023](#) nu rezultă absolut nici o propunere de reformare, reorganizare a Procuraturii Anticorupție. Respectiv, necesitatea examinării unui amendament, înregistrat contrar rigorilor procedurii de legiferare, care își propune să modifice însăși substanța competențelor

Procuraturii Anticorupție se prezintă a fi extrem de dubioasă și netransparentă. Amendamentul devine și mai bizar în condițiile în care la data de 14.04.2023, legislativul a adoptat în lectură finală proiectul de lege nr. 71 din 22.03.2023 pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt)¹, proiect și care s-a concretizat în textul [Legii nr. 83 pentru modificarea unor acte normative și care abia urmează să intre în vigoare la data de 02.08.2023](#). Mai mult, chiar în ședința din 23.06.2023 în repetate rânduri se face trimitere la Proiectul de lege nr. 71 din 22.03.2023 ca document de referință, atunci când sunt analizate, discutate competențele CNA în raport cu cele ale Procuraturii Anticorupție. Cu alte cuvinte, o reformă care încă nu a produs efecte juridice, urmează să fie eclipsată de un amendament întârziat și straniu. Stranietatea amendamentului constă în faptul că prin acesta, în fapt, se urmărește anularea rolului Procuraturii Anticorupție, ca instituție de conducere și control asupra urmăririi penale, exercitate de CNA. Respectiv, amendamentul propune ca prerogativa conducerii urmăririi penale în cauzele date în competența organului de urmărire penală a Centrului Național Anticorupție să fie efectuată de către procuratura în raza teritorială a căreia este amplasată subdiviziunea teritorială a Centrului Național Anticorupție. Cu alte cuvinte, în parametrii mun. Chișinău conducerea urmăririi penale exercitate de către CNA ar urma să fie asigurată de către Oficiul Buiucani al Procuraturii mun. Chișinău sau, după caz, de către Oficiul Principal al aceleiași procuraturi. Deci, o procuratură specializată care a fost concepută pentru a conduce urmărirea penală în cauzele instrumentate de Centrul Național Anticorupție, urmează să fie privată de această atribuție în favoarea unor procuraturi, care nici nu au experiența gestionării unor dosare de combatere a corupției. Astfel, amendamentul își propune să modifice însăși esența Procuraturii Anticorupție. Or, substanța unei procuraturi este cu titlu generic definită de funcțiile ei. Astfel, una din funcțiile de bază a oricărei procuraturi constă în conducerea și exercitarea urmăririi penale, precum și în reprezentarea învinuirii în instanța de judecată. Prin efectul amendamentului Procuratura Anticorupție urmează a fi redusă doar la funcția de exercitare a urmăririi penale pentru anumite categorii de infracțiuni și cu referire la o listă exhaustivă de subiecți: Președintele țării, deputați, membri ai Guvernului, judecători, procurori, angajații Serviciului de Informații și Securitate și Centrului Național Anticorupție, conducători și membri ai organelor de conducere ai autorităților și instituțiilor publice prevăzute de Constituția Republicii Moldova. Extirparea funcției de control în mod evident a motivat și excizarea parțială a atribuției de reprezentare în instanța de judecată. Respectiv și acest segment de atribuții urmează acoperit de procuratura în raza teritorială a căreia este amplasată subdiviziunea teritorială a Centrului Național Anticorupție. Amintim că din punct de vedere a reprezentanțelor teritoriale CNA are o structură trihotomică formată din direcțiile Centru, Nord și Sud². Fiecărei direcții îi corespunde un oficiu teritorial al Procuraturii Anticorupție. Respectiv, sarcina urmăririi penale pentru cazurile de corupție este în esență egal repartizată între reprezentanțele din teritoriu ale CNA și Procuraturii Anticorupție. Prin efectul amendamentului, însă, se va genera un dezechilibru instituțional, în circumstanța în care șarja de dosare a procuraturii teritoriale, altele decât cele ce vizează cazurile de corupție, va fi completată de avalanșa de cauze penale ce se află în gestiunea CNA. Cu alte cuvinte, Procuratura mun. Chișinău (Oficiul Buiucani), în cel mai bun caz Oficiul Principal pe lângă multitudinea de dosare pe care le instrumentează în mun. Chișinău, va trebui să-și asume conducerea urmăririi penale și reprezentarea în instanță relativ cauzelor de corupție, care au fost depistate pe întreg arealul de

¹ A se vedea [Proiectul de lege pentru modificarea Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 \(delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt\)](#).

² a. Direcția teritorială "Centru", cu sediul în municipiul Chișinău, deservește raioanele Strășeni, Ialoveni, Anenii Noi, Dubăsari, Căușeni, Ștefan Vodă, Hîncești, Nisporeni, Călărași, Orhei, Rezina, Criuleni și municipiul Chișinău;

b. Direcția generală teritorială "Nord", cu sediul în municipiul Bălți, deservește raioanele Briceni, Ocnița, Edineț, Dondușeni, Soroca, Drochia, Rîșcani, Glodeni, Florești, Fălești, Singerei, Telenești, Ungheeni, Șoldănești și municipiul Bălți.

c. Direcția generală teritorială "Sud", cu sediul în orașul Cahul, deservește raioanele Taraclia, Cahul, Cantemir, Basarabeasca, Leova, Cimișlia și UTA Găgăuzia.

competență teritorială a Direcției Centru a CNA și care depășesc perimetrul mun. Chișinău.

În parametrii echilibrului instituțional dintre CNA și Procuratura Anticorupție e de notat că Legea nr. 83 din 14.04.2023, a cărei scop declarat este delimitarea competențelor Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt, asigură cel puțin obiectivele trasate de Strategia privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025. Astfel, prin Legea nr. 83 din 14.04.2023, care urmează să intre în vigoare la 02.08.2023, a fost limitat și diferențiat cercul de subiecți în raport cu care CNA și, pe de altă parte, Procuratura Anticorupție pot exercita urmărirea penală. Însă, funcția de control asupra urmăririi penale, deținută de Procuratura Anticorupție în raport cu CNA, nu a fost afectată. Cu alte cuvinte, asemenea atribuții precum fixarea termenelor de urmărire penală, adoptarea soluțiilor de neîncepere a urmăririi penale, examinarea plângerilor formulate contra acțiunilor sau inacțiunilor ofițerilor de urmărire penală din cadrul CNA rămâneau în aria de control a Procuraturii Anticorupție. Amendamentul analizat, însă, își propune nu numai delimitarea competențelor CNA și Procuraturii Anticorupție după calitatea de subiectului supus urmăririi penale, dar și după conținutul infracțiunii investigate. Astfel, CNA ar fi competent să instrumenteze un spectru mult mai larg de infracțiuni, în raport cu Procuratura Anticorupție, care ar trebui să se limiteze doar la infracțiunile contra bunei desfășurări a activității în sfera publică și la cele de corupție în sectorul privat, infracțiuni care amintim trebuie să fie comise de anumiți subiecți precum Președintele țării, deputați, judecători etc. Doar în anumite circumstanțe când valoarea bunurilor pretinse sau prejudiciului, depășesc anumite cote pecuniare prevăzute de lege, Procuratura Anticorupție ar putea să-și asume urmărirea penală. Totodată, în mod excepțional, amendamentul împuternicește Procuratura Anticorupție cu dreptul de a exercita urmărirea penală în cazul infracțiunii prevăzute de art. 181³ Cod Penal - *Finanțarea ilegală a partidelor politice, a grupurilor de inițiativă, a concurenților electorali sau a participanților la referendum*. Centrul Național Anticorupție, însă, conform amendamentului ar putea investiga infracțiuni, care depășesc domeniul combaterii corupției, făcând abstracție de calitatea subiectului, fiindu-i atribuit și dreptul de urmărire penală pentru crime improprii scopului CNA, precum escrocheria, delapidarea, falsul în declarații și o serie de infracțiuni din domeniul electoral; toate sub rezerva că dreptul de control asupra urmăririi penale nici nu urmează a fi exercitat de Procuratura Anticorupție, ci de către una din procuraturile teritoriale, care reiterăm nu are nici un fel de experiență relevantă pentru aceste categorii de dosare.

În concluzie, scopul acestui amendament întârziat e clar orientat spre anularea efectelor ce urmează să le producă Legea nr. 83 din 14.04.2023, în partea în care, mai mult sau mai puțin, au fost delimitate competențele Procuraturii Anticorupție și Centrului Național Anticorupție la investigarea cauzelor de corupție la nivel înalt. Astfel, sub paravanul unei strategii de reformare a justiției, se urmărește ostracizarea Procuraturii Anticorupție și instaurarea hegemoniei CNA, care aparent va deveni cel mai important organ de urmărire penală din țară și asupra căruia vor exista pârgii ineficiente de control și supraveghere. Viteza și modul în care respectivul amendament a fost formulat și propus generează întrebarea firească despre necesitatea reformei votată în 2 lecturi la 14.04.2023. Or, la 3 luni distanță legislativul își propune să revizuiască propriul concept de reformă. Revizuirea, însă, nu rezistă nici testul calității și nici cel al transparenței; un autentic spectacol al absurdului, finanțat din bani publici.